

Győri Ítéltábla
Pf.IV.20.123/2018/4.szám

A Győri Ítéltábla a Dr. Zilahy és Társa Ügyvédi Iroda által képviselt **felperesnek** a dr. Gergely József ügyvéd által képviselt **I.r., II.r., III.r. alperesek** ellen szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Székesfehérvári Törvényszék 2017. május 31. napján kelt 15.P.20.651/2015/27. számú ítélete ellen az I.r. alperes által 29. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú ítélet megfellebbezett rendelkezéseit megváltoztatja és a keresetet teljes körűen elutasítja. Mellőzi az I.r. alperest 9.000,- (kilencezer) Ft feljegyzett illeték megfizetésére kötelező rendelkezést. A felperes által az államnak külön felhívásra fizetendő feljegyzett illeték összegét 36.000,- (harminchatezer) Ft-ra felemeli.

Köteles a felperes az I.r. alperesnek 15 napon belül megfizetni 98.800,- (Kilencvennyolcezer-nyolcszáz) Ft első- és másodfokú eljárási költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A másodfokú eljárásban irányadó tényállás szerint az I.r. alperes hitelintézet, valamint a III.r. alperes, mint adós és a felperes mint adóstárs között ingatlan vásárlásához, illetve tehermentesítéséhez nyújtott hitelszerződés jött létre 2007. október 15-én. A felek a szerződést 2010. augusztus 16-án úgy módosították, hogy a továbbiakban a kölcsönszerződés adósává a felperes, adóstársává pedig a II.r. alperes vált. A kölcsönszerződéshez kapcsolódóan az I.r. alperes hitelintézet, valamint a felperes és a III.r. alperes között a hitel biztosítékeként 2007. október 15-én zálogszerződés jött létre, amellyel a felek a felperes és a III.r. alperes közös tulajdonát képező ...i ... hrsz. alatti ingatlanra jelzálogjogot alapítottak. A felperes és a III.r. alperes az 1109/2007. ügyszámú 2007. október 16-án kelt közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállalással adósként (adóstársként) és zálogkötelezettként vállalták a hitel visszafizetését, egyúttal hozzájárultak a jelzálogjog ingatlan-nyilvántartási bejegyzéséhez. A zálogszerződést a felek utóbb 2010. augusztus 16. napján akként módosították, hogy abban az időközbeni tulajdonosváltozásra figyelemmel zálogkötelezettként kizárólag a felperes szerepelt.

A 2007. október 15-én kötött hitelszerződés 4. pontja szerint „Az adós tudomásul veszi, hogy a terhére fennálló kölcsön és járuléktartozás tekintetében a banknál vezetett számlái és a bank vonatkozó bizonylatai alapján készített, közjegyzői okiratba foglalt bank részéről tett nyilatkozatot, vagy közjegyzői tanúsítványt elfogadja a terhére fennálló kölcsön és járuléktartozás közokirati tanúsításaként, továbbá az adós aláveti magát annak, hogy a terhére fennálló kölcsön és egyéb járuléktartozás mértékét, esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezésének esetére is, a bank felkérésére a fenti módon közjegyző tanúsítsa.” A közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú

kötelezettségvállaló nyilatkozat 14. pontja ezzel egyező rendelkezést tartalmazott. A hitelszerződés módosítása a kölcsönszerződés 4. pontját nem érintette.

A felperes a többször módosított keresetében a kölcsönszerződés 4. pontjának, valamint a jelzálogszerződés 5. és 7. pontjának érvénytelenségének megállapítását kérte, azok tisztességtelenségére hivatkozva. Álláspontja szerint valamennyi támadott rendelkezés az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 209/A § (2) bekezdésébe, valamint a fogyasztói szerződések tisztességtelenségéről rendelkező 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet (Kormányrendelet) 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjába ütközik, azok nem felelnek meg a szimmetria, a ténylegesség, az arányosság, az objektivitás, a világos és egyértelmű megfogalmazás, tételes meghatározás elvének. A felperes a kölcsönszerződés 4. pontjának támadott kikötésében alávetette magát az alperes által vezetett könyvekben és nyilvántartásban foglalt adatoknak, ezzel lemondott annak a lehetőségéről, hogy a felek közötti vita estén kétségbe vonja az alperes által meghatározott tartozása összegét. Az alperes a perbeli kikötés, valamint saját nyilvántartásai révén jogosulttá vált egyoldalúan meghatározni a követelés összegét és azt közjegyző előtt közokiratba foglalni. E közokirat az 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 21. § (1) bekezdése alapján végrehajtási záradékkal látható el, ez pedig azzal a következménnyel jár, hogy a felperes az így ellene indított végrehajtási eljárást megszüntetni, vagy korlátozni csak akkor tudja, ha az alperessel szemben indított perben az 1952. évi III. törvény (Pp.) 164. § (1) bekezdése alapján bizonyítja a 369. § b) pontjában foglaltakat, azaz azt, hogy az alperes követelése részben, vagy egészben megszűnt. A perbeli kikötés azt a lehetőséget biztosítja az alperesnek, hogy a fennálló tartozást illetően a bizonyítási terhet a felperes terhére megfordítsa, ezért a támadott szerződéses rendelkezés a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j.) pontjába ütközik. A kölcsönszerződés 4. pontja kizárólag az alperes nyilvántartását tekinti hitelesnek a felperes tartozásának meghatározásakor, ezzel az alperes kizárta a felperest abból az egyeztetési folyamatból, amelynek a felek közötti vita esetén az lenne a célja, hogy megállapítást nyerjen, hogy a felperes szerződésszerűen teljesíti-e a kötelezettségét. Ebből következően a támadott rendelkezés a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b.) pontjába ütközik. A kölcsönszerződés 4. pontjának a mindenkorli üzletszabályzatra utaló kitétele azért is tisztességtelen, mert a fogyasztó előzetes hozzájárulásával korlátlanul biztosítja az alperes részére a szerződéses tartalom megváltoztatásának jogát.

Az alperes valamennyi kereseti kérelem elutasítását kérte arra hivatkozva, hogy a támadott szerződéses rendelkezések nem tisztességtelenek, azok összhangban vannak a Ptk. rendelkezéseivel. A szerződés 4. pontjával összefüggésben előadta, hogy az nem fordítja meg a bizonyítási terhet a felperes hátrányára, mert a tartozásának összegével kapcsolatos állításait neki kell bizonyítania. Hivatkozott arra, hogy az 1996. évi CXII. törvény (rHpt.) 76/E § (6) bekezdése és a 196/2007. (VII.30.) Kormányrendelet 115. § (1) bekezdés c) pontja egyaránt alperes feladatává teszi követelése ésszerű időn belül történő érvényesíthetőségét, ezt a célt pedig a közvetlen végrehajthatóság szolgálja. A tanúsítvány kiállítása előtt a felperes nincs elzárva attól, hogy az alperes adatait vitassa, vagy azokkal kapcsolatban egyeztetést kérjen. Hangsúlyozta, hogy a kereset nem tartalmaz arra vonatkozó érvelést, miért lenne tisztességtelen a kölcsönszerződés 4. pontja a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés a) pontja alapján. A Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjára alapított kereseti kérelemmel kapcsolatban hivatkozott arra, hogy a kölcsönszerződés kifogásolt mondata nem tartalmaz arra vonatkozó rendelkezést, hogy a felperest a közokirati tanúsításban, illetve az alperesi nyilatkozatban szereplő kölcsön- és járuléktartozás összegszerűségét elismerné. Hangsúlyozta, hogy a szerződési feltétel a Ptk. 209. § (5) bekezdése alapján nem tekinthető tisztességtelennek. A támadott rendelkezés a bizonyítási teherre vonatkozó, a Pp 164. § (1) bekezdése szerinti szabályokat nem változtatja meg a felperes hátrányára.

Az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmet részben találta megalapozottnak. A zálogszerződés 5. és 7. pontjának érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelemmel kapcsolatban kifejtette, hogy azok megfelelnek a Ptk. 260. § (2) bekezdésében írtaknak. A támadott rendelkezések nem biztosítanak a felperesre hátrányos, alperes általi egyoldalú értelmezésre lehetőséget, nem teszik lehetővé az alperes számára a fedezetkiegészítés egyoldalú értelmezésének a jogát.

A kölcsönszerződés 4. pontjával kapcsolatban a Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.385/2015/6. számú a BDT.2015.3420. szám alatt közzétett eseti döntésre utalva kifejtette, hogy az - a Fővárosi Ítéltábla 14.Gf.40.005/2015/5/3., valamint a Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.212/2015/7. számú ítéletében kifejtettekre figyelemmel is - tisztességtelen. Álláspontja szerint a „fegyveregyenlőség” adós terhére történő jelentős torzulását eredményezi az, hogy miközben a közvetlen végrehajthatóságra a pénzügyintézetnek a kifogásolt szerződéses rendelkezés nélkül is módja lenne, a pénzügyintézet még azt is előre kiköti a saját javára, hogy a tartozás általa meghatározott összegét tényként kell kezelni. E rendelkezés alapján, miután a közjegyző egyébként sincs abban a helyzetben, hogy a pénzügyintézet kimutatását érdemben vizsgálja, vagy vitassa, a közjegyző az egyik fél által egyoldalúan meghatározott adatokat kizárólag azért fogja tanúsítani tényként, mert az adós ennek előzetesen alávetette magát. A kikötés azért tisztességtelen, mert a hitelintézet nincs rákényszerítve állítása igazolására, így az adós tartozását egyoldalúan, a saját adatbázisára támaszkodva tényként kezeli a tanúsítvány kiállítását követően. Ez olyan helyzeti előnybe hozza a pénzügyintézetet, ami indokolatlan és a fogyasztóra hátrányos módon, ellentételezés nélküli egyoldalú előnyt jelent, mert a záradékolás folytán tényként kezelendő adatokkal szemben a fogyasztónak kell - szakértő útján - bizonyítania a hitelintézettől eltérő számítása helyességét. A tanúsítvány kiállítását követően az alperesi kimutatás már nem egyszerűen a hitelintézet nyilatkozatának minősül. Mindezekre tekintettel a törvényszék a Ptk. 209. § (1) bekezdése és 209/A § (2) bekezdése, valamint a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja alapján megállapította a kölcsönszerződés 4. pontjának érvénytelenségét. Utalt arra, hogy az elsőfokú bíróság rendelkezését a Ptk. 237. § (1) bekezdése alapján úgy kell tekinteni, hogy a támadott szerződéses kikötésre az alperes a szerződés megkötésétől kezdődő hatállyal nem alapíthat jogot.

A törvényszék a felperest 27.000,-, az I.r. alperest 9.000,-Ft feljegyzett kereseti illeték megfizetésére kötelezte azzal, hogy a felek ezt meghaladóan a perköltségeiket maguk viselik a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján.

Az elsőfokú ítélet ellen az I.r. alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kizárólag a kereseti kérelemnek részben helyt adó, a kölcsönszerződés 4. pontja érvénytelenségét megállapító ítéleti rendelkezést támadta azzal, hogy az ítéltábla azt változtassa meg és a felperest kötelezze az első- és másodfok eljárás költségeinek megfizetésére. Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú ítélet indokolásából következően a törvényszék a kölcsönszerződés 4. pontját illetően a felperesnek a Kormányrendelet 1. § a) és b) pontjára alapított érvelését nem találta alaposnak. A támadott rendelkezés nem ütközik a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjába, tekintettel arra, hogy a bizonyítási teherre vonatkozó rendelkezéseket a Vht. 9. §-ából következően a Pp. 164. § (1) bekezdése tartalmazza. Utalt arra, hogy a Pp. 366 §-a értelmében a záradékolt közjegyzői okirat alapján indult végrehajtási eljárásban az adósnak a Vht. 41. §-a alapján is lehetősége van vitatni a végrehajtani kívánt követelést, figyelemmel az 1991. évi XLI. törvény 130/A §-ában írtakra. A kereseti kérelemben támadott ténytanúsítvány hiányában is az I.r. alperes által előterjesztett adatokkal szemben a felperesnek kell ellenbizonyítást eszközölnie annak érdekében, hogy a végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti perben a keresete alapos legyen. Hivatkozott arra, hogy az rHpt. 206. § (1) bekezdése, valamint a 2013. évi CCXXXVII. törvény 275. § (1) bekezdése alapján a pénzügyintézet folyamatos tájékoztatást köteles nyújtani az adósnak. Fenntartotta, hogy a

támadott rendelkezés nem minősül a Ptk. 209/A § (2) bekezdése alapján tisztességtelennek, az nem ütközik a Ptk. 209. § (1) bekezdésébe. Megismételte azt az elsőfokú eljárás során is már előadott védekezését, mely szerint a jelen esetben a Pp. 123. §-a szerinti megállapítási kereset előterjesztésének feltételei sem teljesülnek. Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú ítéletben felhívott bírósági gyakorlattól eltérően a Győri Ítéltábla, a Fővárosi Ítéltábla, a Pécsi Ítéltábla, valamint a Debreceni Ítéltábla és a Kúria arra az álláspontra helyezkedett, hogy a perben támadott szerződéses rendelkezéssel azonos tartalmú kikötés nem tekinthető tisztességtelennek.

A fellebbezés az alábbiak szerint alapos:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelem korlátai között (Pp. 253. § (3) bekezdés) bírálta felül, nem érintve a kereseti kérelmet elutasító, a zálogszerződés 5. és 7. pontjával kapcsolatos elsőbírői rendelkezést.

Az elsőfokú bíróság a kölcsönszerződés 4. pontjával az úgynevezett ténytanúsítvánnyal kapcsolatos döntését a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjára alapította, mely szerint a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősül különösen az a szerződési feltétel, amely a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg. Az elsőfokú ítéletben, valamint a fellebbezésben írtakra tekintettel így a másodfokú eljárásban azt kellett vizsgálni helytálló-e az elsőfokú bíróságnak az az álláspontja, mely szerint a ténytanúsítvány kiállítására vonatkozó rendelkezés a bizonyítási terhet a felperes számára hátrányosan változtatja meg.

A Győri Ítéltábla már több határozatában (Gf.V.20.017/2018/4., Pf.I.20.194/2017/5/I., Pf.II.20.314/2014/4/I., Pf.IV.20.316/2017/3/I.) kifejtette, hogy a Kormányrendelet ún. feketelistáján a j) pontban meghatározott feltétel nem csak és nem is elsődlegesen a közjegyzői okirat záradékolásával indult végrehajtás korlátozása, vagy megszüntetése iránt indított perben, hanem a pénzügyi intézmény által a fogyasztó ellen a szerződés alapján fennálló tartozás megfizetése iránt indított perben (direkt per), illetve a peren kívüli igényérvényesítés (a Vht. 41. § szerinti eljárás, valamint a 2014. évi XL. törvény 18-29.§-aiban szabályozott, az I.r.alperes kimutatásával szembeni kifogás előterjeszthetősége és a Felügyelet vagy a Pénzügyi Békéltető Testület előtti eljárás) kapcsán vizsgálendő.

Az I.r. alperes helytállóan hivatkozott arra, hogy az rHpt 206. § (1) és (2) bekezdése szerint folyamatos szerződések esetében a pénzügyi intézmény köteles az ügyfél részére legalább évente egy alkalommal, valamint a szerződés lejártakor egyértelmű, közérthető és teljes körű írásbeli kimutatást (kivonatot) küldeni. A számláról megküldött kimutatást - az üzletszabályzat, vagy szerződés eltérő rendelkezése hiányában - elfogadottnak kell tekinteni, ha az ellen az ügyfél a kézbesítéstől számított 60 napon belül írásban nem emel kifogást. Ez nem érinti a követelés érvényesíthetőségét. A követelésnek tehát a hitelező általi peres eljárás útján való érvényesítése esetén is a pénzügyi intézményt terheli annak bizonyítása, hogy a szerződés milyen tartalommal jött létre. A pénzintézet az erre vonatkozó tényállításait azonban nyilvánvalóan a saját, és a fentiek szerint a legalább évenként a fogyasztó számára is közölt nyilvántartására alapítja. Amennyiben az adós ezek után azt állítja, hogy a pénzügyi intézmény elszámolása nem felel meg a szerződésben foglaltaknak, illetőleg a számítsa hibás, vagy azt állítja, hogy a banki nyilvántartásban szereplő adatokkal szemben részéről nagyobb összegű teljesítésre került sor, úgy ezen állításait a direkt perben a Pp. 164 § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a bizonyítás általános szabályai szerint neki kell bizonyítana (Győri Ítéltábla Pf.IV.20.018/2017/7/I.). A végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti perben a záradékkal ellátott okirattal szemben a bizonyítási terhet - függetlenül a kereset tárgyát képező rendelkezéstől - a Pp. 369. § a) és b) pontja, 164. § (1) bekezdése, valamint

196. § (1) és a (6) bekezdése alapján eleve az adóst terheli. A pénzügyi intézmény felmondása esetén a támadott rendelkezéstől függetlenül ugyancsak az adóst terheli a bizonyítási kötelezettség azt illetően, hogy a felmondásban megjelölt tartozása nem áll fenn, így a felmondási ok nem valós. Vagyis sem a direkt perben, sem a végrehajtás korlátozása vagy megszüntetés iránti perben, sem a Vht. 41. §-a alapján lefolytatott eljárásban a támadott szerződéses rendelkezés a bizonyítási terhet nem fordítja meg, illetőleg azt nem változtatja meg a fogyasztó terhére hátrányosabban. Ha a hitelintézet által megküldött elszámolással szemben az adós panasszal él, akkor a 2014. évi XL. törvény 21.§ (3) és (5) bekezdése szerint neki kell tudnia bemutatni, hogy az elszámolás milyen helytelen adatot, számítást tartalmaz és annak mi az oka.

Mindezekből következően a bizonyítási terhet nem a kifogásolt szerződési feltétel, illetve a ténytanúsítvány kiállítása, hanem az a törvényi konstrukció határozza meg, amellyel a jogalkotó lehetővé tette a közokirat záradékolásával és a kontradiktórius eljárás mellőzésével a közvetlen végrehajtás elrendelését. Az ítéltábla hangsúlyozza, hogy a közjegyző nem a ténytanúsítványt, hanem a kölcsönszerződést záradékolja, a ténytanúsító okirat mindössze a közjegyző jelenlétében lezajlott jogilag jelentős tényeknek az okiratba foglalását jelenti. A sérelmezett feltétel nem értelmezhető joglemondásként, tartozás elismerésként. (EBH.2000.309. számú döntés, Kúria Gfv.VII.30.791/2016/3.). Vita esetén a kiindulópontként elfogadott kimutatás nem más, mint az I.r. alperes nyilatkozata, így a felperesnek a tartozás összegének meghatározásával kapcsolatos jogai nem csorbulnak. Az adós szerződésszegésének, illetőleg a felmondásnak a tényét, valamint a végrehajtást kérő nyilvántartásai szerint fennálló tartozás aktuális összegét a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata alapján rögzítő, az 1991. évi XLI. törvény (közjegyzői törvény) 111. §-ában szabályozott közjegyzői okirat nem ügyleti okirat, hanem jogi jelentőségű tényeket rögzítő ténytanúsító okirat (közjegyzői tanúsítvány). Az ilyen okirat kiállítását a végrehajtását kérő akkor is kérheti a közjegyzőtől, ha erről az adóssal kötött szerződésben előzetesen külön nem rendelkeztek, illetve az adós előzetesen nem nyilatkozott külön arról, hogy a végrehajtást kérő nyilvántartásban rögzített adatok a ténytanúsítvány kiállításának alapjául szolgálhatnak. Vagyis a hitelintézet a közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását és a végrehajtási záradék kibocsátását a kölcsönszerződés 4. pontja szerinti rendelkezés hiányában is ugyanilyen módon és tartalommal kérhetné (Kúria Gfv.VII.30.791/2016/3.).

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság tévedett, amikor azt állapította meg, hogy a támadott szerződéses rendelkezés tisztességtelen, az a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjába ütközik.

Erre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét annak megfellebbezett részében a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a keresetet teljes körűen elutasította.

A felperes teljes pervesztessége folytán az elsőfokú eljárásban feljegyzett kereseti illetéket a Pp. 78. § (1) bekezdés, valamint a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a felperes köteles megfizetni. Az ítéltábla ezért az I.r. alperest 9.000,-Ft feljegyzett illeték megfizetésére kötelező rendelkezést mellőzte, egyúttal a felperes által fizetendő elsőfokú feljegyzett illeték összegét 36.000,-Ft-ra felemelte. Az I.r. alperes a Pp. 239. § és 78. § (1) bekezdése alapján köteles az első- és másodfokú eljárásban felmerült I.r. alperesi perköltség megfizetésére. Az ügyvédi munkadíj ÁFA-t is magában foglaló összegéről az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (1), (3), (5) és (6) bekezdései alapján rendelkezett úgy, hogy az elsőfokú eljárásban az ügyvédi munkadíj összege ÁFA nélkül 25.000,-Ft, a másodfokú eljárásban ÁFA nélkül 15.000,-Ft, a felperes javára összesen megállapított ügyvédi munkadíj 40.000,-Ft + ÁFA, azaz 50.800,-Ft.

Győr, 2018. június 4.

Dr. Zámbo Tamás sk.
a tanács elnöke

. Szalay Róbert sk.
előadó bíró

. Szabó Péter sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

Kiadó